

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Szépség! Az összes szépítőszereket fölülmúlja a

Sirène-Crème 9656

Artalmatlan szor szeplo, májfolt, bőrhámítás, por-senés, pattarás, bőrtakák, az arczbor vorossége, rovarok csipése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a

Sirène-Poudre fehér, rózsás és crème színben 3 korona és a

Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 drb 3 korona.

Főraktár Budapestben:
Lucif Sándor illatszerésznél, IV. Váci-utca 9.

Egészség!

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Batié gyógyszerárúháza Párisban, Passage Vendôme 5, az egyedül szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnél ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomának szilárdaságát biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legnyihább jóízű lazítás még csecsemőknek is adható, Rendelje angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógytárban. 9777

Tiszteletteljes kérelem:

A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen „malata kávét“, hanem mindig határozottan: **Kathreiner-féle** — Kneipp-malata kávét, a azt csak az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

Országos gyógyintézet

HALL FÜRDŐHELY

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jodbrom-fürdő az Alpesekre való kilitással. 9547

Indicatio: minden skrofulózus megbetegedéseknek és titkos betegségeknek. Korszerű gyógyeszközök. Felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.

Szeptó, himlőhely, sümör, májfolt-füladék, pers-nés, orrvörösség és minden egyéb arcztisztálanság ellen lejobbnak bizonyult már 52 év óta dicséretreméltón ismert a törvény kívánalmait megfelelő

Vukovári

arcztisztító kenőcs és szappan.

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1. — Szappan 1 korona.

Főraktár: Török József gyógyszerára B. dapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 26. szám.

Parád gyógyfürdő

Vastimos fürdőkkel és hidegvízgyógyintézetekkel, érvényes kén-savanyúvíz és termásvízes Árána vasvártalmai forrásokkal. Lakások utjánan épült 20 olcsó szobával kibéreltek, a vendégek élmézéséről Verschy István főbírói konyhája gondoskodik. Az évad június 1-től szept. végéig tart. Az előévad június 1-től június 20-ig, főévad június 21-től aug. 20-ig, utóévad aug. 21-től szept. végéig tart. — Az elő- és utóévadban a lakások 30%-al olcsóbbak. Ingyen prospektussal és minden felvilágosítással készségesen szolgálunk. 9911

A fürdőigazgatóság.

JOBLYAILLATOS

MANDULA KORPA

ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER

MOTSCH A. & T. S. BÉCS

X. J. QUELLENG. 116. SZ. ÉS. L. UEGECK. 3. SZ.

Ischias, köszvény, rheuma, osontörések és ezek utóbajai ellen biztos gyógyulást, nyújtanak

HERKULESFÜRDŐ

világhírű kéndús és sós melegforrásai. Felsőleges tartozású a Délmagyarországi Kárpátok özönud hegyi levezőjében. Legnagyobb kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközösség. — Kiltónó vasúti összeköttetés. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Dr. Lengiel Frigyes

nyirfabalzsama

föfülmulhatlan jó hatással bír az arczbor szepítésére. Ezen balzsam éjelen át majdnem észrevétel nélkül válaszolja le a pikkelyeket, mialt a bőr megszabadul a legtöbb tisztálanságtól, mint mindennemű föltoktól, bőrtakáktól, szepültől, orrvörösségtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásnak mondható ezen balzsam hatása a bőrfelület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlék után. Egy korsó ára 3 korona. 9814

Dr. Lengiel benzoé-szappana a legnyihább és leghasznosabb bőrpólo szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárúhokban.

Főraktár Magyarország részére
Török József gyógyszerára, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-út 29.

A legmegfelelőbb, legszébb

nász- vagy névnap, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

Az alapítás év 1879.

BODASCHER SIGFRIED kiltüntetett arcképfestészeti műterme BÉCS, II., Praterstrasse 61. sz. BÉCS.

Óvás!! Megtörtént, hogy ügyünkök jelentek meg a feleknél s meghatalmazás nélkül képviselőinket mutatkoztak be. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberektől és kijelentem, hogy sem utazom, sem ügynököm nincsen. A ki meg akarja óvni magát kártól és jól, szolidan akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta önálló műtermembe, Bécsben, II., Praterstrasse 61.

Császárfürdő

Elsőrangú E kén-savanyú gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodákkal, hős és kádítókkal. Prospektus ingyen bérmentve

Grand Prix. Párisi világtiltítás 1900.

Kwizda-fele Restitutionsfluid es. és kir. mosdóvíz lovak számára. 40 év óta használják az udvari paripa-istállók, valamint a nagyobb katonai és polgári istállók mint erősítő nagy faramalmak előtt és mint újraerősítő nagy faramalmak után, az inak merevségénél stb. Képesse teszi a lovak kiltónó teljesítményekre az idomlásnál. Ára egy üvegnél K 2.80. — A Kwizda-fele Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha fenti védjeggyel bír. Főraktár: Török József gyógyszerára, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. sz.

Kwizda Ferencz Ján. es. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bulgáriai fejedelmi udvari sziltító. Kerülteti gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POUDEK.

LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON. 9827

Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zombor és **TÖRÖK J.** Budapestben, Király-utca 12.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapestben, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 10.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona félévre 5 * Külföldi előfizetéseket a postaiag meghatározott viteldij is tartalmazó.

RÁKÓCZI SZABADSÁGHARCZA.

Rákóczi fölkelése, mint minden, a mi emberi, nem érhető meg másként, mint ha a kor tükrében nézzük, melynek tünénye. A XVII. század egyetlen eszme keresztülvitelében telt el: «meg kell valósítani a feltétlen egységet (unitas) az államéletben — bármilyen áron.» Ma itt, holnap amott s már a század közepe óta világszerte új életre támad a Leviathan gondolata, amaz ó-testamentumi szörnyetegé, melyet az erős Isten, az Uraknak Ura, saját hatalmának bizonyosságául tart föl a bibliában (Jób, XLL rész), és a melyet Hobbes Tamás 1651-ben az állammal azonosított. «A Leviathan vagyis a központosított állam, legyőzhetetlen, azzal senki és semmi a föld hátán össze nem hasonlítható, mindenki retteg tőle, mert mindenkit semmivé tesz, a ki vele szembe szállni merészkedik.»

Az európai szárazföld története hovatovább igazolta mindazt, a mit az angol állambölcselel még a század közepén tételesen megállapított. Akkoriban vezérállam Franciaország, mely ép azért vezérkedik, mert a kor előrehaladó gondolatát a legmerevebben fejezte ki. Királya XIV. Lajos, a ki ugyan soha sem mondta, hogy az «állam én vagyok», de tetteivel mindvégig igazolta az utólag koholt mondat.

A mindent elnyelő államegységnek egyetemes, mindenre kiterjedő elve, maga után vonta a hitéység gondolatát. Ha tehát az akkor túlnyomóan nem katolikus Magyarországon a katolikus államfő egész lélekkel átadja magát az uralkodó eszmének, előreláthatólag természetes szövetségese leend a pápa, ki az egység gondolatának támogatásával mindazt visszanyerni remélte, a mi reá nézve az előbbi évszázadban elveszett.

Innen van, hogy midőn I. Lipót a török ellen szedi össze minden erejét, nem csupán erkölcsi, hanem legnagyobb anyagi támogatásban is épen a pápa részéről találkozott. XI. Inceze pápa s a többé-kevésbé hasonló eszmekörben élő európai nemzetek segítségével foglalta vissza Buda várát, mely jóformán egész Magyarország birtokát jelentette. Mert a török kiveretése után, tüstént lehetetlenné vált a magyarság és a protestantizmus védvárának, Erdélynek külön állami léte.

A korlátlan és idegen központi hatalom nem öletszerűleg, hanem tervszerűen járt el. Az abszolutizmusnak általában az a fő-fő előnye

minden egyéb kormányzati rendszerrel szemben, hogy nemcsak megtűri, hanem egyenesen megköveteli a hosszabb időre számító, tervszerű munkát.

A központi hatalom tisztán látta, hogy csakis félelemgerjesztéssel szoríthatja rá a magyar nemzetet történelmileg fejlett egyniségének földadására. Ezért követte nyomon a budai diadalt az eperjesi vértörvényszék. Carafa csak eszköz a nemzeti különállás hívei-

nek, t. i. Thököly kuruczainak és a felekezeti különállás képviselőinek, t. i. a protestánsoknak megfélemlítésére. Az egész vérengzés csak előkészítése volt a már egybehívott pozsonyi országgyűlésnek, melynek egyedüli hivatása abban állott, hogy a központi idegen kormányzat zavartalan működését biztosítsa. Az eperjesi vértörvényszék hatása alatt ment törvénybe a szabad királyválasztás eltörlése, az örökös királyság proklamálása és minden eddigi nemzeti szabad-

FRANCIS RÁKÓCZY, Prince de Transilvanie.

PORTYÁZÓ KURUCZOK FOGOLY LABANCZOT HAJTVÁ MAGUK ELŐTT.

ságharcz kiinduló pontjának, II. Endre arany bullája záradékának eltörlése, mely szerint ha a fejedelem megszegi a törvényt, az ország rendinek szabadságában áll, hűtlenségi vétek nélkül, összesen és egyenként ellenállani és ellenmondani örökre.

Az államegység dogmatikusai czéljukat érték és hogy az volt a czél, a mit megállapítottunk, bizonyítja egyfelől az, hogy I. Lipót, bár ezután még 18 esztendeig ült a magyar trónon, soha többé országgyűlést nem hívott egybe; másfelől az, hogy menten az országgyűlés szétválása után, 1688-ban, kizárólag nemetektől, egy udvari bizottságot állított fel Bécsben, melynek feladatát Magyarország újjászervezésének kidolgozását tűzte.

Az udvari bizottság, melyben gróf Kollonics Lipót bibornok-érsek vitte a szót, röviden összefoglalva, császári megbízást kapott Magyarországnak a Gesamtreichba való beolvadására.

Ettől fogva Bécsben hódított tartományok tekintették Magyarországot, mely a fegyverjogán kormányozható. Köz- és magánjog egyaránt lábbal tiporva. Német zsoldosok tartják megszállva az országot. Carafától Kollonicsig valóságos rémuralom áll fenn. *Zokogó sirással sirhat magyar nemzet* — éneklé egy históriás ének:

A napnyugoti sas körme közé kaptá
Te gyöngé testedet erősen marczongja,
Hogy erőd ne légyen szárnyodát szagatja,
Szép piros véreddel fiait hizlalja.

Időről-időre egy-egy vérbefojtott lázongás jelzi a nemzet vonaglását egyéniségének megsemmisítése közben. Mindenesetre jó jel; mert a lázadás kóros közállapotok tünete ugyan, de sohasem a végső felosztás. A lázadás mindig bizonyos erő, vagy legalább erőérzet kifolyása. A ki küzdeni tud, abban még él a remény s nem vert meg gyökeret benne a megsemmisítő kétségbeesés.

A nemzet feje fölött érezve a Damokles kardját, hova forduljon ő nagy nyomorúságában? Erdélyre többé nem támaszkodhatik s Thököly immár szárnyaszegetten jár dal távol Kis-Azsia ciprus-berkeiben.

Egyetlen ember élt akkor, a kit a Gondviselés mintegy kijelölt a nemzet élére: Rákóczi Ferencz, a magyar nemzet politikai és vallás-szabadságáért a 30 éves világháborúban küzdött fejedelmi háznak egyetlen sarjadéka. Származás és vagyon dolgában egyaránt legelső az egész nemzetben. Sokoldalú, ragyogó tehetségekkel ékes ifjú. Az egyetlen, ki alatt az idegen uralom egységesítő törekvéseivel szemben egy-egy válhatott a magyar.

*Házam tekintélyénél s őseim nevével fogva — írja Rákóczi Ferencz saját élete rajzában — egyedül az én személyem egyesíthette a hazafias törekvéseket s csakis én eszközölhettem ki a külföldi fejedelmeknek barátságos támogatását. Ha valakit, úgy engem illetett a dédapám, I. Rákóczi György által III. Ferdinánd császárral kötött linezi békekötés helyreállítása, mely megerősítette volt az országnak később legnagyobb részben eltörölt szabadságait. Nevezett ősmennek a Franciaország és Svédország királyaival kötött véd- és dacszövetségei kiterjesztettek az utódokra is: a miért hozzájuk fordulni egyedül én voltam jogosult. Fenkölt, nemes, büszke és érzékeny lelke tisztán látja a hivatást, melyre a gondviselés őt kijelölte.

Ámde az ifjú Rákóczit családi visszaemlékezései nemcsak dicsőségre hívták el, hanem egyúttal a legnagyobb óvatosságra intették. Öregapjának, Zrinyi Péternek vértapad, mostoha atyjának, Thököly Imrénének és édes anyjának, Zrinyi Ilonának számkivetés, nagybátyjának, Zrinyi Jánosnak börtön jutott osztályrészül. A mily bizonyos volt, hogy hazájában a magyarság született vezérének nézik, ép oly világosan látta, hogy Bécsben született lázadónak tartják. Így történt, hogy még 1698-ban hiába szólítja fel XIV. Lajos bécsi követe Erdély trónjának visszafoglalására, kilátásba helyezvén Franciaország segítségét. Ő az ajánlatot kereken visszautasította.

Ugyanezen időtájt azonban megismerkedett a nála tíz évvel idősebb gróf Bercsényi Miklóssal, mely ismeretség döntő hatással volt magatartására. Bercsényi nagy műveltségű ember s Rákóczi és Forgács Simon után Magyarország leggazdagabb főura volt. Mint tartományi főbíztos közvetlen közelből ismerte

meg a császári katonaság szörnyű kihalásait és az egész törvénytelen kormányrendszert. Szenvedélyes lelke előtt tarthatatlannak tűnt fel a tényleges helyzet s a kibontakozást egyedül az ország önrendelkezési jogának és rendi szabadságainak helyreállításában látta. Eperjesen, a legnehezebb napokban ismerkedett meg Rákóczival. *Vadászataink közben — írja Rákóczi — egyre bizalmasabbak lettünk egymás iránt. Őszinte barátságunk nőttön nőtt, úgy hogy én az én keserűségeimet tartám föl előtte, ő viszont az én előttem, kölcsönösen orvoslatot keresvén. Csodálkozva s megvigasztalódva tapasztalta, hogy kebelemben a német köntös alatt is magyar hazafi szív dobog. Az eszme közöségével egybefűzött két jó barát megegyezett abban, hogy a legelső kedvező alkalmat megragadják a nemzet jogainak fegyveres védelmezésére.

Az alkalom nem soká késett. Az utolsó Habsburg-házi spanyol király elhaltával megnyílt a spanyol birodalom öröksége, melynek birtokáért kegyetlen harcra készül a francia Bourbon- és a német Ausztriai-ház. Most már meghallgatta Rákóczi a franciaik ajánlatát. Érintkezésbe lép velök, de tervét elárulják, s Rákóczi Nemetúj helyre, ugyanazon börtönbe kerül, melyből nagytatyja, Zrinyi Péter 30 évvel azelőtt a vértapadra lépett.

Végzetes helyzetéből a hitvesi hűség találékonysága mentette ki s Lengyelországba menekült, hol a szintén üldözötte vett Bercsényi már akkor védelmet és második otthont talált.

Az adott viszonyok ezentúl világos útmutatással szolgálnak teendőire. A császári ház üldözöttje, kinek fejére 10,000 forint van kítűzve, a ki francia oltalom alatt, fejedelmi birtokai térszomszédságában, de azoktól megfosztva lengyel földön él s Rákóczi a neve: nem is tehetett egyebet, mint a mi bekövetkezett. Csak engednie kellett a hatalmas *napkirály*, XIV. Lajos és saját porig alázott nemzete sürgető kéréseinek.

Az alkalom kedvező, mert a már teljes erővel vívott spanyol örökösödési háború miatt Magyarországból a császári csapatok a Rajna mellékre és Felső-Olaszországba távoztak. A magyar korona területén alig maradt mind-

össze 30,000 katoná. Ellenben folyton szedik a katonát, Thököly kuruczait, a *szegény legényeket*. A katonafogdosás különösen heves volt a Bagossy-gelegezred toborzó területén a Felső-Tiszaháton. A császári verbunkosok Szatmárban, Beregben, Ugocsában hiába fogták kötéllal a hajdút, az még sem állott kötélnek! Ma besorozták, holnap már megszökött. Az erdőn és lápokon lassanként összeverődött egy csomó bujdosó, s Kiss Albert volt kurucz hadnagy és tarpai Esze Tamás, Rákóczi jobbágyának vezetése alatt elhatározták a fegyveres ellenállást. A vezérek elvégezték maguk közt, hogy Lengyelországba követeket küldenek Rákóczihoz, álljon az élükre, szabadítsa meg az országot a némettől.

A népmozgalom küldöttei Brzezan várában keresték fel földesurukat és Bercsényit. Zászlót kértek Rákóczitól, kinek a neve már magában véve zászló volt.

A végzetes perc elérkezett s Rákóczi belement a harcra. Lembergben csakhamar tizenhét zászlót készítenek piros tafotából, melyeket rövid időn Bereg megye síkjain lenget a májusi szellő. Egyik felükön Rákóczi czimere és neve ragyog, a másikon *Isten, Haza és Szabadság: Cum Deo, pro Patria et Libertate.*

Ezekkel a zászlókkal egyidejűleg, ma kétszáz éve, küldte át Rákóczi a határokon önnön hírnökéül fegyverre hívó kiáltványát *minden igaz magyar, hazaszerető és édes országunk régi dicsőséges szabadságát óhajtó, egyházi és világi, nemes és nemtelen, fegyverviselő és otthon lakos igaz magyaroknak.*

A kiáltvány 1703 május 12-én kelt *Lengyelországban Brezan várában.* *Rákóczi Ferencz Fejedelem és Gróf Bercsényi Miklós* van aláírva. Elejétől végig Bercsényi fogalmazványa, mely *minden rendő igaz magyarokat* arra hív fel, hogy *édes hazája s nemzete, szabadsága mellett az Isten s törvényünk ellen képtelenül hatalmaskodó, zaklató, portióztató, adóztató, nemesi szabadságunkat rongáló, igaz régi törvényinket, jussainkat megvető, jószáginkat hatalmasan fogláló s fogytató, becsületünket hatalom, sónkát, kenyerünket elvevő s életünkön uralkodó s kegyetlenkedő birodalom ellen fogjon fegyvert.*

E fegyverre szólító pátensnek három magyar nyelvű példánya maradt fenn, melyeket Thaly Kálmán fedezett föl (Egész terjedelmében közli a Gróf Bercsényi-Család történetének II. kötetében, 469—471. l.). Régibb történetiróink csak latin szövegét ismerték.

Megkülönböztetendő ettől Rákóczinak *Reverdescunt* név alatt ismeretes manifestuma, mely jóval később készült s Ráday Pál munkája.

A két kiáltvány alig hasonlítható össze egymással. Ráday Pálé ragyogó szép, művészi munka, Bercsényié szokatlanul nehézkes és homályos. De történelmi szempontból hasonlíthatatlanul jelentékenyebb a Bercsényié, t. i. az, mely 1703 május 12-én adatván ki, Rákóczi szabadságharcának kiinduló pontjává lett.

Rákóczi, nemzete nevében vette föl a harcot, a törvénytelen eszközökkel bár, de végtére mégis a törvény jogozimén uralkodó királya ellen. Ez a harc a viszonyokban rejtett és nagyszabásúnak kellett lennie, mert a küzdő felek egyaránt erősen eszményi irányzatúak voltak. Őt a keresztény erénytannak az erkölcsi kötelességekről alkotott dogmája vitte a viharba. Kiindulópontja eszményi, magatartása a harc folyamán mindenkor önzetlen és tárgyias, személyes érdekeit alárendelvén a cselnek, melyért fegyverre kelt. Ez a csel a haza szabadságainak megmentése, vagyis a régi,

Ausztriától független Magyarország fentartása volt.

Isteni csoda lett volna, ha eléri azt, a mire vállalkozott. Az egység és központosítás ama nagy időszakában a particularis nemzeti érdekek harcra hozta hogy győzhetett volna? Valószínűleg válnia a próféciának: *A Leviathan mindenkit semmivé tesz, a ki vele szembe szállni merészkedik.*

De tévedés azt hinni, hogy nyolcz esztendei kemény harcra hiábavaló vértaparlás lett volna. Mert kétségtelen, hogy Magyarországnak a római szent birodalomba, vagyis a német birodalomba való beolvadását, mely egészében és részleteiben meg volt már állapítva és munkába volt véve — Rákóczi Ferencz akadályozta meg.

Csak ő bukott el, de nem az az ügy, melynek éltét áldozá. *Ballagi Aladár.*

RÁKÓCZI SIRJA.

A Rákóczi sirját
Messze Rodostóban,
Ne zavarja senki,
Jobb neki ott békén,
Hontalan piheenni.
Mint nyugovó álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával
Szomorúbbá tenni!

Látom a jövődöt.
Fényes kikelettel
Álvók ébredését,
Milliók szívében
Egy tűz gerjedését.
Egy hiten, egy párton
Minden magyar embert,
A haza megbántott
Szent becsületéért!

Hadd álmódozzon ott
Szabad föld porában,
Távoli honáról,
A magyar libertás
Kivirtulásáról...
Hadd álmódja meg ott
Szegény magyaroknak
Felszabadulását
A nehéz rabságból!

Látom a jövődöt!...
Ez a világ lesz majd
Rákóczi világa.
Piros véresó hull,
Minden szem porára.
De minden porszemből
Rózsá terem, rózsá:
A magyar szabadság
Százszorszép rózsája!

A Rákóczi sirját
Kinek is lenne most
Idehozni lelke?
Az idegen földről,
Még idegenbe!...
— Oh mi dicsőségünk,
Jövődöt reményünk:
Rab-göröngy ne hulljon
Álvó tetemre!

Majd ha behinthejtük
Ezzel a virággal
Magyarország földjét,
Vértanúink minden
Vádló sirtöröngyét.
Majd ha egy szabad, nagy
Magyar nép lakozza
A három hegy alját,
A négy folyó völgyét:

... Hazajön, hiszem én,
Magyarok, még egyszer
Rákóczi hozzátok,
De nem úgy, de nem úgy,
Az egész nemzetnek;
Mint az Isten lelke,
Az ő nagy, búskodó
Lelke száll majd előbb,
El haza hozzátok!

Akkor, akkor... egyszer,
Pázsitos mezőkön:
Rézdobot veretnek,
Riadót fuvatnak,
Az egész nemzetnek;
S fölkel a félholt is
Diadalutjára
Minden kuruczok közt
A legáldottabbnak,
A legkedvesebbnak!...

Az ő nagy, búskodó
Lelke száll előbb majd
Fiaink lelkére,
S teremt új világot
Egy új nemzedékbe.
Az örök szabadság
Igaz Istenének
Nagy, sírvafakadó
Gyönyörűségére!

Addig az ő sirját,
Messze Rodostóban,
Ne zavarja senki.
Jobb neki ott békén,
Hontalan piheenni!
Mint nyugovó álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával,
Szomorúbbá tenni!

Szabolcska Mihály.

AZ A BIZONYOS *MIKOS.*

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fentartva.

(Folytatás.)

— És milyen bor van benne? — tudakolta Málnás az ő külön themáját hömpölygetve.
— Somlyai, — felelte Tompa.
— Öreg?

— Olyan öreg, hogy talán még Noe apánk szürte le.

— Az ördög tudja, nem viszi-e el, — felelte visszatérve a már átugrott kérdésre (Aklira vonatkozólag.) — Az ember soha se bízhat senkiben. Hát itt van ez a Noe is. Milyen derék embernek tartottam én azt és a minap azt olvassa a plebánusunk egy régi krónikából, hogy nem igaz, mintha ő találta volna ki a borkészítést, sokkal később találták azt fel Miriri király idejében.

— Ne beszélj!

— Hogy azt mondja, Miriri király nagy kedvelője volt a szőlőnek, minél fogva egyik minisztere váltig a fejét törte, hogyan élvezhetné a király nyáron is a szőlő ízét. Eszébe villan, hogy hátha kisajtolná a bogyók nedvét és edényekbe csurgatva egész éven át megmaradna a nedv, hogy iszogatni lehetne, mint a tejet. Nosza, kisajtolta. Megkóstolja egy napon a király és kiköpi, hogy méreg. Van a királyokban ilyen ostoba elhírtelenkedés. A bor épen forrt az edényekben, mikor egy szolga meg egy kutya bementek a helyiségbe, a szolgát is, a kutyát is halva találták. Meg volt hát pécsettelve, hogy a folyadék élő méreg és úgy is tartották a hordókban, hogy majd mint ilyennek veszik hasznát. Mert a király éléskamrájában csak épen olyan becses czikk a méreg, mint a háj...

— Ugyan eltalálja kigyelmed az időt a mesemondáshoz — gúnyolódott Veres Boldizsár. — Meleg kemence kén' ahhoz, meg egy kis bor. — Az egyik mindjárt meglesz, — szóló közbe Tompa uram. — Csak folytatod, sógor!

— Hát nem is jöttek volna rá, — szólte odább a sógor, — ha a királyné nem esik vagy két év múlva valami gyógyíthatatlan betegségbe. Az orvosok lemondtak róla, búskomorságba esett és elhatározta, hogy elemeszi magát; kijátszván az udvari frajláit, titkon belopózott a méreggel telt edényekhez, felhörpönt az egyikből egy bögrével és várta a halált, de e közben olyan vidám lesz, hogy szeretne táncra pöndörödni. A halál persze nem következett be. Gondolta hát, hogy talán keveset ivott; másnap már két bögrével vett be és még jobb kedve szottyant. Szóval minden nap többet-többet ivott, míg utóljára is kigyógyult a börtöl a hájból és felfötte a nagy titkot a királynak is.

— Hát aztán?

— Eddig volt, mese volt, ezentúl a király is ivott, míg meg nem halt.

— És alkalmasint megküldte az ottani vas-korona-rend nagykeresztjét a találékony miniszternek, — tódítá nevetve Tompa uram.

— Dehogy. Alkalmasint már előbb lefejeztette, mikor kiköpte volt a mustot. Mert úgy szokott ez lenni, ha valaki nagy dolgot csinál.

— Pszt! Jönnek! — hangzott szerteszét. — Valami történik.

Hullámszám támadt a tömegben, mint mikor a rozok közt átszalad a fűrj.

Kules csikordult meg a házbeli ajtó zárjában, a mit meghallottak a falon guggolók és jelen-tették:

— Nyitják már.

— Dimitri apó, — dünyögte Szepessy felvillanyozva. — No, valahára!

Ekkoráig Akli is épen visszatért a kulacsca, de nem olyan nyugodtan, mint a hogy oda-ment. A kocsi megtalálta ugyan, a kulacsot is átadta a kocsis, de a saraglyában rákószott egy czérna vékonyságú ismerősnek látszó hang.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus! Segítséged jó uram, segítség!

— Mindörökké amen. Kicsoda kend? A kocsis sietett felelni nagy flegmával.

SZALONIKI.

— Az hadi fogoly.
— Talán hadi kappan? — mosolygott Akli.
— Hát nem tetszik engem megösmerni, — nyöszörgött a hadi fogoly. — Én vagyok, a ragyabunkó.

Isten nyila nem sújthatta volna le jobban Akli, mint ez a szó. Tehát minden elveszett. A lovas és a levél a Szepessyék kezébe került. Most egyszerre előtte állt egész szörnyűségében a helyzet.

— Meg vagyok kötözve, — panaszkodott a ragyabunkó — és fádom.

— Nem segíthetek, barátom, hanem igyék egy kortyot, fölmelegszik egy kicsit.

Szájához nyomta a kulacsot, melyet hangutánzás révén «Klipklapatoriumnak» neveztek a diákizáló insurgensek. A ragyabunkó húzott belőle a mennyit tudott s tényleg úgy kotyogott ezalatt, mintha azt susogná: Klipi.

... Mily különös! Így szokta valaki Akli-t is szólítani.

Lelkendezve rohant vissza. A kétségbeesés nem zibbasztotta meg, de fejlesztette tehetéseit. Egyik terv a másikat kergette izzó fejében. Nem érezte a hideget. A hűvös éjszaka párázati különös alakokká formálódtak fantáziájában, úszó koporsók, levágott bikafejek úsztak a levegő égben és egy szán, melyet négy márdártestű asszony vont.

Még oda se ért, útközben hallotta az öreg Dimitri fenyegető hangját az intézet udvarából.

— Ki az, hé? Mit akar? Micsoda spektakulum ez?

— Én vagyok itt, Dimitri apó, — szólalt meg künn Szepessy németül. — Én, Szepessy István.

— Nem igaz, — fortyant fel az udvarbéli hang. — Szepessy István úriember, a ki nem jár éjjel becsületes embereket infestálni. Ön nem lehet Szepessy István, kotródjék el innen akárcsoda és reggel jöjjön. ha dolga van. Azért is, mert most részeg és azért is, mert most be nem ereszttem.

Ezzel megfordult az öreg, hogy elmenjen, át lehetett hallani a botosai csoszogásáról, hogy visszaindult, hanem egyszerre csak úgy rémlett, mintha megbotlott volna; hop, hop, motyogta, majd elkáromkodta magát. Nyilván az eb hullájában botlott meg.

— Toppy meg van ölve! — kiáltá fájdalmasan. — Ki cselekedte ezt? Rablók! Gyilkosok!

— Hallgasson Dimitri, legyen esze, — szólát ismét a báró. — Én ötlettem meg Toppyt, én fizetem meg az árát, eddig van; de várjon hát és értse meg a dolgot, ha szíven viseli az intézet sorsát. Hiszen tudja, hogy én vagyok itt, mit tettei magát, mit ravaszodik?

— Ha tudom, se ereszttem be a báró urat, a báró úr menjen most haza lefeküdni.

— De van valami Dimitri, a mit még nem tud, épen ezt akarom megmondani.

— Semmit se akarok most tudni, mert én most aludni akarok.

— Abból nehezen lesz valami, Dimitri apó, mert én most egy fölfegyverkezett sereggel állok itt a ház előtt... Nézzen csak fel a falakra!

Dimitri fölpisiantott a falra a hálósapkája alól, mely egészen belógott a szeméibe s meglátván a csillagfényes éjszakában az ott hasmánt fekvő marczona alakokat, csillámló fegyvereikkel, felordított hörögve.

— Jézus Mária!

Majd mintha nem egészen bíznék a mennyei hatalmakban, harsányan felkiáltott:

— Policzaj! Policzaj!

De már ezt fenhangon kacagták meg a falakat megszállt vitézek. Ösztönszerűleg menekült rogyadozó inakkal, fogvaczogva a ház felé.

(Az előtérben debari, skutari és prizreni szerb nők, mögöttük tetovói szerb legény, mellette rigómezei és úszkub-vidéki szerb nők.)

MACZEDÓNIAI NÉPVISELETEK.

hogy magára zárja a nehéz tölgyajtót, de útközben megjött apránként az erősebbik esze és újra visszakullogott a kapu közelébe, csak hogy az erősebbik észéhez már a gyengébbik hangját használta és az is nyájas volt, szelid volt és reszketett:

— Hát mi tetszik, báró úr?

— No lássa, — felelte a báró, — most már nem olyan goromba, mint azelőtt. És azt jól teszi apó, mert mi se épen azért vagyunk itt, hogy önt az alvásában háborgassuk. De meg van is egy-két sárga csikó a zsebemben a maga számára.

— Iszen jó, jó, kezeit csókolom, hát csak tessék megmondani a kívánságát.

Akli megfeszült figyelemmel fogott el minden hangot s izgatottan nyitott magának utat könyökével közvetlen a báró háta mögé.

— Azt kívánom öntől, — folytató Szepessy, — költse fel az asszonyságot s közölje vele, hogy addig én innen el nem megyek, míg Kovács kisasszonyt meg nem kapom.

— Oh Istenem, Istenem, — óbégatott Dimitri. — Mi jut eszébe a báró úrnak?

— Vagy ideadja szép szerével, vagy elviszszük erőszakkal, de ha egyszer az én embereim bent lesznek, azt viszik el, a ki a szemük, szájuknak tetszik; én nem birom megakadályozni.

— Oh Istenem, Istenem, — nyöszörgött a kapus. — Hisz a méltóságod hucoskája is köztük van.

— Hiszen épen azért kímélem a többit; ha ezt az egyet ideadják, Isten hírével elvonulunk. Azért költse fel és mondja meg az asszonynak, a mit üzentem; egy fertály óra gondolkozási időt hagyok neki.

— Nem, nem, az lehetetlen báró úr.

— Mi?

— Az, hogy odaadná a kisasszonyt. Ilyet ne is képzeljen! Mit szólna a nagyhatalmú Kolowrat gróf, kit a császár küldöz a kisasszonyhoz? Ki tudja, mije a kisasszony a császárnak? ...

Akli önkénytelenül felkiáltott:

— Megvan! Ez az!

— Csitt, te! Mit beszélsz? — förmedt rá Málnási uram megbotránkozva. — Mi van meg, hé?

Akli elröstelte magát, zavarba jött, majd akadozva magyarázta meg.

— Megtaláltam a bioskámát.

— Jó, jó, de azért nem kell mindjárt a hadi traktatumokat megzavarnod. Nem halod miről van szó és hogy ki tette le a garast?

— Az ördög vigye el a magok Kolowrátját, — fakadt ki Szepessy — mit törődöm én vele? Megy, vagy nem megy, felköltöni Szilvássynét? Ez a kérdés.

— Lássá, kedves báró úr, — könyörgött Dimitri, — illendőbb volna ezt a dolgot reggelre halasztani.

— No persze. Ejnye, de okos ember, mit iszik, vizet vagy bort? Hanem mindenek előtt megye-e, vagy nem megy.

— És ha azt felelném, hogy nem megyek?

— Akkor, édes lelkem, egyszerűen betörjük a kapukat és ajtókat, az embereim összeszedik, a mi szemre való asszonypépet találunk, minél fogva ő is közte lesz. Érti-e már?

— Jaj, szegény jó asszonyom, szegény jó asszonyom, — siránkozott Dimitri.

— Legyen nyugodt, az asszonyságot nem viszszük el, nem lesz semminemű bántódása. Ő már meglehetősen be van oltva az elvitel ellen. Hé, baltások! Gyepre, baltások!

Odaugrott Csoltói Benjamin és a két Lenty testvér. Erős az egyik, mint a bika. Sújtott a baltával, hogy még talán a hetedik utcában is táncolni látszottak a házak a szörnyű csattanástól; ropogott, recsegett a kapu és meghasadt mint egykor a bizanci a Botond bárdjától.

Majd hogy meg nem hasadt a Dimitri szive

MONASZTIR (BITOLIA) FŐUTCAJÁ.

is a kapuval együtt. Mintha valami kedves élőlénynek ropognának a bordái, metsző fájdalom nyíllalott át a szíven és megtörte az ellenállását.

— Jaj, ne bántsák, báró úr, ne bántsák azt a kaput. Hiszen megyek már.

— Jó. Hagyják abba kegyelmetek, várjunk, — aztán utána kiáltotta Dimitrinek: — El ne felejtse mondani, hogy melegen öltöztessék fel a kisasszonyt, mert messze útra megyünk.

E pillanatban egy ablak világosodott meg az emeleten, majd gyorsan elsötétült. A gyertyaláng mint valami lidércfény végig szaladt ablakról-ablakra az emeleten, míg végre kezdtek a gyertyák sorban kigyúlni az egész házban. Az ötödik udvari ablaknál, mely egy folyosóra nyílt, elsuhanó nő alakok silhouetjé rajzolódtak le az ablaküvegre. Kecses, sugár derekú bakfisek, a kik felriasztva, szétbomlott hajjal, egy alsószoknyában menekülnek a madame szárnyai alá. Éhes tekintetek csakhamar észrevették a mutogatós ablakot és odatapadtak gonosz gondolatokkal. Ohó! Odafönt már észrevették a dolgot. Szegény kedves kis jószágok, hogy meg lehetnek most ijedve! Ablakot persze kinyitni nem mernek, hanem valami függöny mögül látnak ám mindent...

Ilyen beszédek estek itt lent; találgatták, mi lesz? Kiadja-e az asszony a leányt, vagy nem? De hátha a leány nem akar? Számították, hogy akkorára már fölerhető Dimitri, körülbelül már el is mondta a báró üzenetét. Most javában tanácskoznak... De nagy mulatság volna ott lenni a remegő báránycák között és végighallgatni ezt az éjjeli tanácskozást.

— Fogadni mernék, — szólát Bajmódy. — hogy a fruskák egy részének tetszik a veszedelmes kaland lehetősége. Sikítoznak, de tit-

MOHAMEDÁN ALBÁN PRIZRENBŐL.

KÉPEK MACZEDÓNIABÓL.

ALBÁNIA ÉS MACZEDONIA TÉRKÉPE.

kon örülnek is. Ösmerni kell az asszonyi lelkét. Én nem hiszem például, hogy a paradicsomban a kigyó tanította volna meg Évát az almaevésre, de élek azzal a gyanúval, hogy Éva tanította meg a kigyót a sziszegésre és marásra.

Lihegve érkezett a Barichgassából Detreházy Tamás, hogy ott két konstáblert tartóztattak le, a kik kérdőre vonták őket a csoportosulás miatt, hát, hogy mi történjék a két konstáblerral?

— Fogva kell őket tartani, — parancsolá Szepessy — és vigyázni, hogy valami jelt ne adhassanak. Ha végünk, magunkkal viszzük és majd csak valahol egy órájárásnyira Bécs mögött tegyük le őket sértetlenül, hadd menjenek Isten hírével.

Detreházy elment a parancscsal a Szepessy kivette óráját, megnézte a Palásthy Ferenc tolvajlámpájánál.

— Még tíz percet adok nekik s akkor aztán «lóra huszár, kapura hajdú», a hogy mondani szoktuk, ámbátor lovunk nincs, de annál inkább megvan a kapu.

Ekkor lépett eléje nagy vakmerőn Akl Miklós.

— Megösmere-e, báró úr? — kérde.

— A hangja ismerős előttem, — felelte Szepessy hanyagúl, tekintetét le sem véve az órájáról. — Mit akar?

— Én Akl Miklós vagyok.

— Ah! — kiáltott fel a báró meglepetve és önkénytelenül hátra tántorodott ettől a névtől. — Mit keres ön itt? Az ördögbe is, hogy jut az én embereim közé azok ruhában? Tudja-e, hogy a fejével játszik?

— Épen én is arra akarom önt figyelmeztetni, hogy a fejével játszik.

Szepessy szeméi vérbe borultak, öklét indulatosan fölemelte és a fogai összecsiszorkodáltak.

— Hogy jutott ide ez az ember? — kiáltá zordonan. — Ki merte őt becsempészni? Bori uram szeretett volna másutt lenni, hanem a virtus megkivánta, hogy jelentkezék, ötlöve-hatolva dadogni kezdett valamit.

— Majd elmondom én, — vágott közbe Akl. — Pozsonyban Bori uram emberei közül elmaradt valaki, én ajánlkoztam helyette és ő felfogadott, ez az egész.

— E szerint ön mint kém jött nyomomba. Tudja-e, mi a kémek fizetése? Persze, ön írta a levelet is Kolovratához?

— Igen, én irtam a levelet is, mert...

— Kötözötték meg!

(Folytatása következik.)

MACZEDONIA.

Miként egynegyed századdal az előtt a bolgár kérdés, most Macedonia ügye foglalkoztatja egész Európát. A kik visszaemlékeznek az 1877—78-iki orosz-török háborút megelőző eseményekre, meglepetéssel látják azok megismétlődését. Akkor is lázongások támadtak a Törökbirodalom tartományjaiban. Akkor is reformokat követeltek a nagyhatalmak, a melyek megadására a szultán kész volt, de az oszmán uralomnak fokozatosan történő szétdarabolását föl nem tartóztathatta. Több mint egy század óta átlag minden huszonöt évben egy-egy nagy veszteség érte a török birodalmat és mind szűkebbre szorultak európai birtokának határai.

A sor most Macedoniaira került. Ennek a tartománynak a sorsa fölött azonban nehéz a döntés, mert lakossága nem egyöntetű. Igényt tart reá a balkán valamennyi állama s ha osztozkodásra kerülne a sor, hajba kapnának egymással az összes balkáni népek. A jelenlegi zavarokat, tudvalevőleg a bolgárok idézték elő, kik évek óta lázítják Macedonia bolgár származású lakóit s körülbelül hat hónap óta, kisebb-nagyobb csapatokban, nyílt harcot folytatnak a török esendőrökkel és katonasággal. Minden újságolvasó tudja, hogy a szultán Oroszország és Ausztria-Magyaror-

szág kívánságára, melyhez valamennyi nagyhatalom csatlakozott, reformokat léptetett életbe Macedoniaiban. E reformok egyrészt nem elégtették ki a bolgárokat, másrészt a legnagyobb izgalmat keltették a tartomány alban törzsei közt, melyek ősi előjogaikról lemondani nem hajlandók. A török kormány jelenleg kettős veszedelemmel áll szemben: egyik oldalon a bolgárok lázadása fenyegeti, másik részen az albánok forrongása. Azt el kell nyomnia, ezt le kell csillapítania.

A maczedon kérdés a múlt héten fölöttébb komoly fordulatot öltött. A bolgár forradalmak a Szalonikiben elkövetett bombamerénylletekkel megmutatták, hogy mindenre el vannak szánva és a legborzalmasabb tettektől sem riadnak vissza. Most már elérkezett az ideje, hogy a nagyhatalmak is komolyabb rendszabályokhoz nyuljanak Macedoniai élő alattvalóik személy- és vagyonbiztonsága érdekében.

«Macedonia» tulajdonképp elavult történelmi fogalom. A török közigazgatás e nevet nem ösméri, hanem azt a területet, mely az európai térképeken Macedonia névvel van jelölve, három vilajetre (tartományra) osztja. Ezek a szalonikii, bitolia-monasztiri és koszovói vilajetek. Az elsőnek a székhelye Szaloniki, a másodikik Bitolia-Monasztir, a harmadik Prisztina. Minden vilajet több szandzsákságra (kerületre) oszlik, ezek ismét kázákra (járásokra) és nahijekre. A vilajetek kormányzóit válnak, a szandzsákokot muteszarrifnak, a kázákát kajmakánnak és a nahijekét mudirnak nevezik. A három vilajet lakossága a legújabb adatok szerint 2.350,000 főre becsülhető; ebből 400,000 török, 1.050,000 bolgár, 340,000 szerb, 250,000 görög, 80,000 albán, 140,000 kuczo-oláh és 90,000 spanyol-zsidó. A bolgárok nagyobb tömegben a Rhodope-hegység déli részén, a szalonikii vilajetben laknak, azonkívül a koszovói vilajet délkeleti csücskén, az Oehrida-tó körül stb.; az albánok Monasztir környékén és a koszovói vilajetben; ez utóbbinak Szerbiával határos részén a szerbek; a görögök a szalonikii vilajetben, a kuczo-oláhok a monasztiri tartományban. Az albánok nagyrésze mohamedán hitű, valamint a bolgárok közt is vannak izlam követők. Ezeket

Strobl Alajos: Mátyás király a vadászaton.

pomákoknak nevezik. A szerbek és bolgárok többnyire földművelők, a görögök kereskedők, a spanyol-zsidók (kiknek főfészke Szaloniki) iparosok, munkások, a kuczo-oláhok pásztorok. Legintelligensebb a görög elem, legcivilizáltalanabb és legerőszakosabb az albánság. Békeségesen viselik magukat a szerbek, valamint a kuczo-oláhok. A török uralom tulajdonképpeni hívei azonban a született oszmánikon kívül csak az albánok és spanyol-zsidók. A többi nemzetiség csak az alkalmat várja, hogy fajokonaihoz csatlakozhassék, kik függetlenségüket már megszerezték. A három vilajet közül legtermékenyebb a szalonikii, melynek fővárosa Konstantinápoly után az európai Törökország legnagyobb városa és mint kereskedelmi hely nemzetközi fontossággal bír. Bitolia-Monasztir katonai szempontból igen jelentős pont Macedoniaiban: itt székel az összes török haderő harmadik orduja (hadteste) gyönyörű kaszárnyákban. A városnak körülbelül 50,000 lakosa van, vegyesen mindenféle nemzetiségből. Főutczáján, melynek alsó részét ábrázolja egyik képünk, áll az osztrák-magyar konzulátus épülete. Jelentékenyebb városok még Prisztina és Üszküb a koszovói vilajetben. Üszküböt 40,000 lélek lakja, van benne szerb és bolgár gimnázium. Prisztina lakosainak száma mindössze tízezer.

Egész Macedonia kapujának Szaloniki tekinthető, melyet a belfölddel vasúti vonalak kötnek össze, a külfölddel pedig hajózáratok révén áll érintkezésben. Fekvése szép, éghajlata kellemes, környéke jól művelt, városi élete élénk. Keletkezése az ókorba nyulik vissza, a mikor Therme néven szerepelt, majd Thessalonika lett a neve. A törökök, a 15-ik század elején foglalták el, Szalonik-nek nevezik. Többször feldúlták a szaláhok, a szaracénok, bolgárok és törökök, de mindannyiszor fel-támadt hamvaiból. Már a római uralom alatt nagy szerepet játszott a kereskedelemben s jelenleg a balkán-félszigeti áruforgalom egyik legfőbb tényezője. Kikötője nagy és tágas, de csekély mélysége miatt nem eléggé kényelmes a mély járatú gőzösöknek.

A város a tengerparttól amfiteatrumszerűleg terül el az 1200 méter magas Kortacs-hegy lábáig, a melyen a régi fellegrvár áll. A számos kupola és minaret festői látványt nyújt a hajón érkezőknek. A várost és a fellegrvárat tornyokkal ellátott rovátkás kőfal övezi, melynek felső

része antik építészeti romokból készült. A fal a tenger felőli részen le van bontva. A tengerparton áll a fehérre meszelt Beasz-kule (fehér torony), melyet régebben vértoronynak neveztek, mert itt volt a fogház és itt történtek a kivégzések. Szalonikét zsidóvárosnak lehetne mondani, mert 105,000 főnyi lakosságának fele spanyol-zsidó. A törökök száma 25—30,000, a többi görög, bolgár és külföldi. A zsidók a XV-ik század végén települtek ide Spanyolországból, különféle kiváltságokat nyervén a szultánoktól. Faji típusukat bámulatosan megőrizték, általában magas terméűek, izmosak. Fejükön turbánt viselnek, testükön kaftánt és bugyogót. Festőien érdekes nők viselete is. A spanyol zsidók több nyelven beszélnek, maguk közt és szertartásaikon azonban csak a spanyolt használják. Belőlük kerülnek ki az iparosok és napszámosok. Van néhány nagykereskedő is, de a szalonikii kereskedelem tulajdonképp az örmények és a görögök kezében van. A törökök képezik a hivatalnoki osztályt, a 7—8000 főnyi bolgárság földterít művel és kereskedik. A mohamedánok a fellegrvár tövében laknak, a bolgárok szintén külön negyedben, melynek házai jobbra szegényes viskók.

A városban van 30 mecset, ugyanannyi zsinagóga és 12 templom meg kolostor. Érdekes az Aja-Szófia-mecset, mely a konstantinápolyinak

kicsinyített mása s eredetileg keresztény templom volt, továbbá a szintén mecsetté átalakított György- és Demeter-templomok, azonkívül a mevlevi dervisek kolostora. A törökök a legtöbb templomban meghagyták a kereszténység jelvényeit és ereklyéit, így a Demeter-mecsetben a szent Demeter állítólagos csontjait rejtő sarkophagot, melyhez a keresztényeknek szabad bemenete van. Az ó-kori emlékek közül figyelemreméltó Konstantin diadalív és a hippodrom oszlopsorai. A város közepén áll a konak, a kormányzó basa palotája. A pályaudvar közel a tengerparthoz épült a lovasút vezet innen az európai városrészebe. A fehértoronytól kezdődik az árnyas fákkal beültetett Izmidic-boulevard, melynek mentén több külföldi konzulátus székel. Egyik legszebb épület volt az Ottomán bank háza, melyet április 28-ikán a bolgár össeesküvők dinamit-bombákkal romba döntöttek.

Szalonikiben egy ízben (1876 május 6-ikán) már nagy volt a felfordulás, a mikor a francia és német konzulokat a fanatikus mohamedánok meggyilkolták. Azóta csak az 1890-iki nagy tűzvész, melynél 2000 ház pusztult el, okozott általános riadalmat. Jelenleg rettegésben van a lakosság minden rétege, mert a külföldiek és a törökök a merényletek megújulásától félnek, a benszültött bolgárok pedig attól tartanak, hogy a forradalmárok bűnéért őket fogja a mohamedánság meglakoltatni. Remélhető azonban, hogy a külföldi hatalmaknak a kikötőbe rendelt hadigőzsei minden irányban csillapítólag fognak hatni.

Strausz Adolf.

A TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

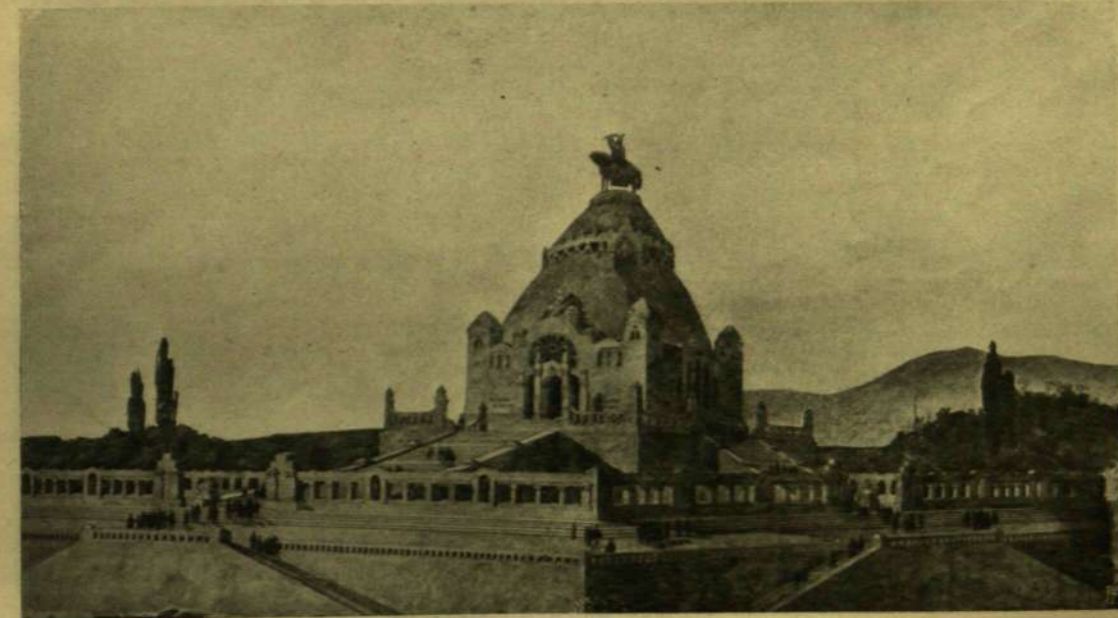
A Műcsarnok tavaszi kiállításának tájképirői közt a derék Telepy Károly folyvást a régi kedvvel és szeretettel folytatja munkásságát. Ő nem kedveli az újabb festőgeneráció csupán futó impressziókra támaszkodó ábrázolási módjait; megrajzol mindent pontosan s még a kicsiségekben is ellensége az elnagyolásnak. Most kiállított műve: «Halászat a Balatonon», az esti szürkület ábrázolásával ringatja álmódoszába a kedélyünket.

Az impresszionista irány egyik buzgó híve, Olgay ezúttal nem elégszik meg a hangulatos táj egyszerű ábrázolásával; erdőrészelének előterébe vadkant fest, a mint az, hihetőleg a vadászok zajától föriasztva, előre csörtet. Az állat mozdulata kitűnően van a természetből ellesve s a háttér gondos távlatra olyan művésze vall, ki erős megfigyelés és gondos tanulmányozás után készíti újabb és újabb műveit.

Poll Hugónak «Hazatérés a búcsuról» című képe minden bizonynyal egyik kiváló darabja a mostani kiállításnak s díjazásban is részesült. Az énekelő parasztleányok és aszszonyok csoportja érdekesen jellemzetes darabja a magyar népeletnek s olyan gazdag színskálát mutat, a minőre nem mindig találunk az újabb festő-generáció tagjainál. Örvendetes ez a tünemény, mert a színérezék

A Kényes Kálmán festésében. Kacziány Ödön: Serpentin-tánc.

Pogány Mór: Fejedelmi sirbolt.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Telepy Károly: Halászat a Balatonon.

gyarapodása a tisztánlátás erényével mindenkor szoros összefüggésben van a festőművészetben.

Kacziány Ödön «Serpentin-tánc»-a csodás terméke egy folyvást kutató, kísérletező tehetségnek. Az élénk színek egymás mellé helyezése nagyban elősegíti azt a vibrálást, melyet a könnyű kelme folytonos libegése és kavargása szokott előidézni ebben a túlmodern, kedélyes táncban.

A budai várpalota monumentális kútjához készítette Strobl Alajos Mátyás király álló szobrát. Történetünknek ez a fényes alakja vadászöltözetben jelenik meg előttünk, baloldalán a nyilvesszőket rejtő tegez, jobbában a hatalmas nyíllal. A fejedelem arcképe hiteles minták után készült; szemének nézéséből, ajkának mozdulatából ritka erély sugárzik felénk. Ez az imponáló alak méltó kiegészítése lesz a szeretettel és gondval tervezett kútszobornak.

Az akvarellek, kézi rajzok és építészeti tervek számára fentartott teremben találjuk Pogány Mór monumentális felfogással és sok tudással készített «Fejedelmi sirbolt»-ját. Komolyság és emelkedettség jellemzik az imponálóan szép tervezetet.

EGYVELEG.

* A pusztaszentlőrinci uradalom, melyen a napokban a lapunk más helyén leírt czéllövő versenyt tartották, 1902 óta Szemere Miklós tulajdona.

Poll Hugó: Hazatérés a búcsuról.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Olgyay Ferenc: A mácsai erdőből.

A Könyves/Kálmán Intézet tulajdona.

A 3500 holdas birtokon levő kastélyt egykori tulajdonosa, a később herceggé lett Grassalkovich Antal építtette 1740-ben. A gazdag főúr 1723-ban együtt szerezte meg ezen uradalmát a gödöllői és hatvani uradalmakkal. Grassalkovich idejében a kastélyt leginkább vadászkastélynak használták s baloldalán egy ez időből származó csinos tornyos kápolna van, melyben régen a vörös-barátok láták el a templomi szolgálatot. A kápolna alatt van az uradalom terjedelmes sírboltja, melybe Grassalkovich herceg főbb uradalmi tisztjei temetkeztek. Az uradalom pompás termőföldjei jelenleg bérbé vannak adva. Csak kevesen tudják már, hogy a múlt század elején még a pusztaszentlőrinci uradalom jelenlegi termőföldje nagyjábólára ésszerűség volt. Ide hívta meg Grassalkovich herceg az 1814. évi európai kongresszus alkalmával I. Ferenc osztrák császárt és magyar királyt, I. Sándor orosz cárt és II. Frigyes Vilmos porosz királyt őz- és szarvas-vadászatra; ezt az eseményt egy ma is álló gloriétteszerű emlékek jelölték meg a dúsgazdag herceg. Grassalkovich hercegnek 1841-ben bekövetkezett halála után özvegye 1850. évben a birtokot eladta báró Sina Györgynek, kitél 1864-ben a belga-bank birtokába került, mely csakhamar áruba bocsátotta a birtokot, úgy, hogy rövid idő alatt négy tulajdonosa volt. 1872-ben a bécsi Bankvereintől megvették id. Cséry Lajos és Lónyay Menyhért; utóbbi részét időközben magához vál-

NEMZETKÖZI CZÉLLÖVŐ-VERSENY PUSZTA-SZENT-LŐRINCZEN.

Szemere Miklós országgyűlési képviselőt, a budapesti egyetemi atletikai klub tevékeny, buzgó elnökét illeti a kezdeményezés és az áldozatkészség dicsősége, hogy az ifjúságot a czéllövés és vivás sportjával vissza akarja vezetni azokra a mezőkre, a hol régenten virult a magyar virtus. Az íróasztaloknál és könyves polczoknál elpuhult testű ifjak edzettsége az egyik vezérlő czél és a haza védelme a másik, mert kivált az intelligenciából valóban jó katonák csak úgy nevelődhetnek, ha gyermekkorától kezdve gyakorolják magukat a fegyverek kezelésében.

A nálunk csaknem teljesen elhanyagolt czéllövő sport föllendítésének fontosságát Szemere Miklós országgyűlési beszédekben is hangoztatta, most pedig nagy áldozatkészséggel eszméje megvalósításába fogott. A múlt ősszel két 5000 koronás díjat tűzött ki nemzetközi vívó és czéllövő versenyekre. A vívóverseny, melyet május 2-án és 3-án tartottak, a magyarok fényes győzelmével végződött. A lövőverseny számára Szemere Miklós kitűnően felszerelt lövőházat építtetett pusztaszentlőrinci birtokán, oly területen, a hol még néhány héttel ezelőtt szántóföldek voltak. A lövőház a jövőben is arra fog szolgálni, hogy egyetemi hallgatók és mások is gyakorolják magukat a czéllövésben. Ezt fejezi ki az az emlékmondat, melyet Szemere a lövőház emlékkönyvének

A középen Szemere Miklós áll, tőle jobbra Bolgár Ferenc, Libits Adolf, Vándory József főhadnagy, gróf Esterházy Mihály, Solms-Brannfels Sándor herceg, a bádeni lövészet elnöke, — Szemere Miklóstól balra gróf Széchenyi Béla, Klose Ágoston, dr. Maix József a felső-ausztriai lövészet elnöke, dr. Thomas Eduárd és legszélsőlről gróf Szápáry Pál.

A JURY ÉS A MŰSZAKI BIZOTTSÁG TAGJAI.

A LÖVŐHÁZ.

épített kamrái. Biztonsági czélból az egész lövőterület körül két oldalról másfél méter mély feltöltött földhányásokat húztak, hogy bal eset vagy szerencsétlenség ne történhessen. A lövőház minden kellékekkel tökéletesen föl van szerelve.

A nemzetközi czéllövő versenyt május 4-én tartották meg. Számos előkelőség és külföldi vendég jelent ott meg, ki automobilon, ki fogaton, míg a versenyben résztvevők puskásan, külön villamos kocsikra érkeztek.

Pompás tavaszi idő kedvezett az első nemzetközi czéllövő versenynek. Szemere Miklós áldozatkészen felajánlott ötezer koronás tiszteletdíjért négy idegen nemzet fiatalága versenyzett a részben még készületlen magyarországi czéllövőkkel.

A díjlövészet pontban tíz órakor kezdődött el, a midőn a versenybíró gróf Széchenyi Béla elnöklése alatt megalakult. Tagjai voltak az elnökön kívül: gróf Esterházy Mihály, gróf Károlyi Lajos, gróf Szápáry Pál és Solms-Brannfels Sándor herceg. A műszaki bizottság tagjai voltak: Bolgár Ferenc, dr. Maix József, Libits Adolf, Klose Ágoston és Vándory József. Délben a lövőversenyt felfüggesztették és a

első lapjára irt: «Építtettem a magyar ifjúságnak, hogy tanulja megvédeni hazáját.»

A csinos külsejű lövőház, Szemere Miklós saját terve szerint svájci mintára épült, mintegy 90 ezer korona költséggel. Külső homlokzata igen izlősen lövészet és vadászati jelvényekkel van díszítve, melyek között a középen pompázik a Szemere-család jelmondata: *Caput Gloriarum Virtus!* (Dicsőség forrása az erény). A lövőház felőli homlokzaton a Szemere-család czimere van. Maga a lövőház a bejárat felől egy méter magas köemelőnyen áll, melynek délszaki növényekkel díszített terraszára lépcső vezet fel. Innét belépve, igen tágas várócsarnokba jutunk.

Baloldalt van a czéllövők irodája, a fegyverszoba és a hideg konyha, a jobboldalon a vízvezetékkel ellátott mosdó- és öltözőhelyiségek és a felügyelő lakása. A nagyteremből kilépve, a czéllövők helyére jutunk, mely korlással van elzárva a közlekedéstől. Itt van egy sorban felállítva lövők részére a lövszór matracokkal kitérített kilenc fekvő asztal és ugyanannyi párnázott szék, ülő helyzetben való czéllövésre. Ezekkel szemben állnak az öt méter magas, erős fából készült czéllövő rések.

A czéllövők 300 méter távolságra vannak felállítva, mögöttük épült az imponáns külsejű hatalmas földvár, a golyófogó, mely ötven méter hosszú és tizenkét méter magas. A földvár előtt vannak még a czéllövők mutatók földbe

A LÖVŐ-VERSENY.

KÉPEK A PUSZTA-SZENT-LŐRINCZI NEMZETKÖZI CZÉLLÖVŐ-VERSENYRŐL.

Az asztal végén gróf Esterházy Mihály ül, tőle jobbra Baresay Domokos orsz. képviselő, gróf Török József ungvégyei főispán, báró Solymossy László orsz. képviselő, mögöttük Vesztér Imre orsz. képviselő, az országos lövészet elnöke áll.

REGGELI A LAZIKONYHÁBAN.

KÉPEK A PUSZTA-SZENT-LŐRINCI NEMZETKÖZI CZÉLLŐVŐ-VERSENYRŐL. — Erdélyi fénykép.

nagy számú meghívott vendégek asztalhoz ültek, a hol Szemere Miklós, a házigazda igazi magyaros vendégszeretettel látta el az összes jelenlevőket, kiknek számát 600 főre lehetett becsülni. Napközben a lövőház udvarán vidám laczipecsenyézés folyt. Ugyanis a házigazda megbízásából Bokros miskolci szállodás az ottani nagyvárterről öt laczipecsenyész asszonyt hozott magával, kik ugyanennyi rögtönzött sátor alatt több mint 200 kiló disznóhúst sütöttek.

Pont két óra a czéllövésverseny újra megkezdődött. Ekkor érkezett meg Wlassics Gyula miniszter, majd Széll Kálmán miniszterelnök, kiket éljenzéssel fogadták a vendégsereg.

Valamivel négy óra előtt gróf Szapáry József kamarás, huszárkapitány és Zichy grófné udvarhölgy kíséretében megérkezett József Agost főherceg. Augustia főhercegnővel, kiket a házigazda fogadott. A főhercegi pár többekkel élénk társalgásba bocsátkozva majd egy órát töltött itt. Megtekintették a laczipecsenyész asszonyokat is, kik körül még öt óra is nagy élénkség volt. A főherceg és neje beirták nevüket a vendégkönyvbe a közönség eljenzése közben búcsúztak el a szíves házigazdától. A lövésverseny ezalatt tovább tartott. A külföldiek nagy előnyben voltak a magyarok fölött, a mi nem is csoda, mivel a magyaroknak eddigélig alig volt még idejük magukat gyakorolni.

A külföldiek, különösen a bécsiek gyakorlott lövők, e sportot már régóta űzik s mesteri módon löttek a czéltáblákra, a 60 centiméter átmérőjű fekete körlapokra. Mindegyik körlap öt kisebb körre volt osztva. A versenyzők mindegyike húsz lövést tett öt próbálkozás után. A magyar versenyzők közül kiváltak: Apponyi Henrik gróf, Kotschy Erik, ifj. Mocsáry Béla és Sárpó László. A verseny délután hatodfél óra körül végződött. Ekkor Széchenyi Béla gróf, a jury elnöke fölolvasta az eredményt, mely a következő: Az első díj nyertese Lux József (Bécs) 20 központ 55 körrel; nyerevény 5000 korona és tiszteletdíj egy aranyérem, adja Szemere Miklós. A II-ik díj nyertese Tomascensky József (Bécs) 19 központ 48 körrel; nyerevény a téték kétharmada és ezüstérem tiszteletdíj. A III-ik díj nyertese Bellei Aldo 18 központ 45 körrel; nyerevény a téték egyharmada és ezüstérem tiszteletdíj. IV. Remault István 18 központ 41 körrel. V. Steinkeller Teodor 16 központ 30 körrel. VI. Mineif Gusztáv 14 központ 39 körrel. VII. Sárpó László 14 központ 37 körrel. VIII. Ifj. Mocsáry Béla 14 központ 33 körrel. IX. Gróf Apponyi Henrik 13 központ 31 körrel. X. Kotschy Erik 13 központ 27 körrel. Mind a tizen ezüstérmét kaptak tiszteletdíjül, a többi résztvevők pedig bronzérmét.

Az ősz folyamán újabb czéllövő versenyt fognak tartani, melyre gróf Széchenyi Béla is nagy összegű díjat ajánlott fel.

Felemlítjük még itt, hogy a nemzetközi kardvívó-versenyek a Vigadóban a hó 2-án és 3-án folytak le igen előkelő közönség jelenlétében. Első lett *Leslyánszky* Dezső hét győzelemmel. A győztes Szemere Miklós képviselő által följajánlott 5000 koronát kapott tiszteletdíj és aranyérmét; második volt *Bakos* Géza hat győzelemmel, harmadik *Sárpó* István (Kolozsvar) öt győzelemmel, negyedik *Karkis* Kornél négy győzelemmel, ötödik *Dobránzsky* Béla három győzelemmel, hatodik *Móricz* István két győzelemmel, ez utóbbi öt, valamint *Tóth* Péter és *Klekner* Mihály ezüstérmét kaptak.

A vívó- és lövő-versenyek befejezése után a hó 5-ikén este Szemere Miklós a Park klubban 150 terítékű lakomát adott. Jelen voltak az összes nyerteseken kívül Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula miniszter, Kossuth Ferenc, az atletikai klubok és a sajtó képviselői.

Az első felköszöntőt Szemere Miklós mondta, így szólott: «Az ó-korban egyesítették az akkori civilizált világot az olimpiai játékok. A középkorban összehozták az embereket a lovagi viadalok. Ma összehozták bennünket a nemzetközi sport, a vívás és a czéllövés. A népek szabadságának, a nemzetek függetlenségének, a királyok koronájának legbiztosabb talapzata a hadi erény és ez ma első sorban a pontos czéllövésben és a találatban van. Poharam emelem önökre, a kik hivatást hazájukat és királyukat megvédeni.» *Leslyánszky*, a vívóverseny nyertese az ifjúság nevében Szemerét éltette. Gróf Széchenyi Béla is Szemerét köszöntötte fel, annak a reményének adván kifejezést, hogy Szemere útmutatása nyomán országszerte fognak czéllövő egyesületeket létesíteni. Nagy tetszéssel szólott Széll Kálmán miniszterelnök arról a fontos eszméről, a mely Szemere kezdesében rejlik s a mely a haza biztosságának védelmével kapcsolatos. Felköszöntőt mondottak még Kossuth Ferenc és *Kisbaári Kiss* Ferenc, Szemere áldozatkészségét dicsérve, és a külföldiek nevében *Fiorello* Laguardia new-yorki sportsman. M. M.

VÉLEMÉNYEK A CZÉLLŐVŐ-VERSENYRŐL.

Vikár Béla munkatársunk fölkereste báró *Fejérváry* Géza honvédelmi minisztert és *Bolgár* Ferenc orsz. képviselőt, mint a szent-lőrinci czéllövő-verseny műszaki tanácsának elnökét, hogy szíveskedjenek a czéllövésről, annak jelentőségéről nyilatkozni. A honvédelmi miniszter úr idevágó nézetei a következők:

Nagyon üdvös lenne, ha a lövészetnek mint sportnak felkarolására Szemere Miklós orsz. képviselő kezdeményezésével megindult mozgalom az egész országban visszhangot keltene s azt mennél szélesebb körben felkarolnák. Ez iránt azonban nem lehet nagyon vérmes reményeket táplálni. Köztapasztalat ugyanis az, hogy rendszeren csak a hegyes vidékeken van meg a kellő hajlam a czéllövészet gyakorlására, a síkságokon ennek nincsen olyan jó talaja. Ehhez járul hazánk-

ban még az is, hogy itt minden új dolog iránt lelkesednek ugyan az emberek, de a lelkesedés, fájdalom, többnyire szalmatüzek bizonyít, az ily tüzet pedig a czéllövészetre nem lehet felhasználni. Oda más tüzelés kell. A 70-es évek elején, mikor *Fejérváry* Géza báró, már mint államtitkár a honvédelmi miniszterium élén működött, szintén volt egy ilyen mozgalom az országban és nagyon sok helyről kértek engedélyt, hogy a katonai lövöldéket használhassák s fegyvereket, sőt lövészeket is kértek a polgári lövöldék számára. A magában véve üdvös eszmét akkor is felkarolt a honvédelmi miniszterium. Nagy számban adott fegyvereket a polgári lövöldékek és lövészek is igen olcsó árban. Az első évben itt-ott tartottak is lövőgyakorlatokat, a második évben már sokkal kevesebbet, a harmadik évben senki sem ment a lövöldék felé.

Most a zilahi középiskola tanári kara fordult a miniszteriumhoz azzal a kéréssel, hogy engedje meg a miniszter a növendékek részére a czéllövésben való gyakorlást a honvédelmi lövöldében hetenként egy nap, vasárnapon. A miniszter készségesen megadta az engedélyt oly módon, hogy a czéllövés a tanári kar felügyelete és felelőssége mellett történjen. Fegyvereket bocsátott rendelkezésükre és azoknál a szükséges útbaigazítások végett a honvédség köréből egy közeget is rendelt ki, a ki a czéllövészetben kiváló jártassággal bír. Ez az intézkedés mintegy próbaképpen történt. Majd elválik, hogy mi lesz az eredmény és lesz-e folytatása más intézetekben is.

A dolog nem kis nehézséggel jár, mert a fegyverek drágák és a lövészer még drágább. Megfontolandó tehát, hogy lehetséges lesz-e majd a jövőben, ha netalán a mozgalom nagyobb arányokat ölt, az államot a lövészeknek nagyobb mennyiségben való ingyenes átengedésével megterhelni. Az az egy kétségtelen, hogy a katonai gyakorlatok, tehát a czéllövészet gyakorlása is az intézetekben, ha komolyan foglalkoznak velük és kívánják a katonaság fegyelmet tudni tartani a fiúkkal, mint előkészület a katonai szolgálatra, hasznosnak ígérkezik, kivált abban az esetben, ha a kétvézes szolgálati idő állapíthatnák meg. Mindenesetre kívánatos, hogy a társadalom az ügyet komoly lelkesedéssel karolja fel.

Bolgár Ferenc orsz. képviselő úr következőleg nyilatkozott a kérdésről:

A Szemere-féle díjlövészetet a legjelentősebb mozzanatának tartja, a mely eddig a magyar sport-élet terén felmerült. Szemere Miklósnak nagy érdeme, hogy ezen a téren mint kezdeményező lépett fel, a lövőteret megépítette s a magyar ifjúságot rábírta, hogy a lövészetet sport katonai fegyverekkel gyakorolja. Már ennél az első alkalommal is kitűnt, hogy a magyar

ifjúságnak nagy tehetsége van a czéllövészetre. Mert igaz, hogy külföldiek vitték el a díjakat, ámde figyelembe kell venni, hogy ezek a díjnyertes külföldiek, mielőtt idejöttek hozzánk, sokkal nagyobb mértékben gyakorolták a czéllövészt, mint a mieink s ha a czéllövészetben professzionátus czéllövők volnának, a mostani nyerteseket bátran ezek közé lehetne sorozni. Így pl. a bécsiek, a kik oly kitünően löttek, hónapokon keresztül állandó trainingben voltak egy lövészmester vezetése alatt és mint mesterlövők jelentek meg nálunk. Ezzel szemben a mieink lövőterek hiányában csak két-három hétig gyakorolták magukat és pl. Budapesten, a honnan nagyon sokan jelentkeztek, csak a polgári lövölde állott rendelkezésükre Budán, a hol pedig acélburkolatú golyókkal, minőket a katonaság használ, nem is volt szabad löni. És mégis egyesekről bátran el lehet mondani, oly szépen löttek, hogy a hadseregben is a legjobb lövők közé tartoznának. Volt köztük olyan, a ki három-négy heti gyakorlat után egy Manlicher-karabínérből 400 lépésről tízenegyszer talált bele a 60 centiméter átmérőjű fekete körbe. Hogy ez mit jelent, kitűnik abból, hogy a bécsi lövők közül az, a ki ők maguk között a legkitünőbbnek tartották, szintén csak tízenegyszer lőtt bele a fekete körbe, mert az, a ki húszszor találta el a feketét és az első díjat elvitte, nem volt az általuk elismert legjobb lövő.

Érdekes volt látni, hogy a magyar ifjúság milyen szenvedéllyel űzte e szép sportot. Korántsem vették szívükre, hogy a bécsiek nyertek, ellenkezéleg kijelentették, hogy sokat tanultak a bécsiektől. Különben a bécsiek közül az, a ki az első díjat nyerte, Manlicher-fegyverrel lőtt ugyan, de a többiek más fegyvert, t. i. egy hat és fél milliméteres hollandi fegyvert használtak. Az olasz nyertes pedig, a ki 18-szor talált, egy öt és fél milliméteres olasz fegyverrel lőtt. Szemere orsz. képviselő a legnagyobb lelkesedéssel folytatja a megkezdett művet. Már az őszszel újabb versenyt kíván rendezni. Erre folynak az előkészületek. A feladat most már könnyebb lesz, mert megvan a Szemere-féle lövőház és így remélhetjük, hogy míg az első versenyre 24-en jelentkeztek részünkről, legközelebb a 200-at is meg fogja űtni a jelentkezők száma.

Bolgár Ferenc egyelőre nem tartaná szükségesnek, hogy az állam vegye kezébe ezt a dolgot. Szerinte az intelligens magyar ifjúság körében kell mindennek előtérrel az érdeklődést nagyban felkeltetni a czéllövészet iránt s az állam csak a díjakhoz járuljon, úgy mint más versenyeknél. Ma tehát jobb, ha az egész tiszta sportnak tekintjük és a dolognak katonai jelentőségét nem helyezzük előtérbe. Ez később lesz helyén, a mikor azután az állam akként támogathatja az ügyet, hogy kedvezményeket ad a katonai szolgálatban az oly ifjaknak, a kik már előzőleg a czéllövészetben jártasságra tettek szert. Mert kétségtelen, hogy katonai szempontból nem kicsinylendő haszna van az ily előleges gyakorlatnak. A lövészet gyakorlatok fejlesztik a testi épséget, a bátorságot az ifjakban s ezért az állam idővel, a midőn majd az ügy szélesebb mederbe fog terelődni, követheti Olaszország példáját, a hol az ily gyakorlatok az állam felügyelete mellett folynak s a ki egy bizonyos eredményt ér el, a katonaságnál előnyökben részesül.

Feltehető, hogy a mint a társadalomban a kellő érzék felbúrad a czéllövés iránt, akkor a társadalom áldozni is fog majd érte s nem fogja kívánni, hogy az államra háruljon e sport gyakorlásának tetemes költsége. Mert bizony ez az államra nézve költséges dolog lenne. Ha ellenben a szülők tudni fogják, hogy fiuk hasznát viszi ezeknek a gyakorlatoknak a katonai szolgálatban, nem fogják sajnálni, hogy áldozzanak is rá. Egyelőre azonban jobb lesz, hogy az egész mozgalom a sport keretében maradjon. Három-négy év múlva azután lehet az ügyet már katonai szempontból is az állammal tárgyalni.

AZ AKADÉMIA NAGYHETE.

A Magyar Tudományos Akadémia május 5-ikén kezdte meg évi nagygyűlését, melyet 10-ikén vasárnap az ünnepi közlés fog befejezni. Az első napon

KURY KLÁRA MINT KARMESTER.

KURY KLÁRA A «KHINAI MÉZESHETEK» CZIMŰ OPERETTEN.

az osztályok tartották gyűléseiket s a tagok részéről már ezek iránt is nagy érdeklődés nyilvánult.

Az Akadémia öszfali május 5-ikén tartott ülésiken megállapították a nagygyűlés elé terjesztendő jelentéseiket a jutalmak és pályadíjak oda ítéléséről, az új tagok jelöléséről és az osztályok hatáskörébe tartozó indítványokról.

Az I-ös osztály **Heinrich** Gusztáv elnöklése mellett tanácskozott s elhatározta, hogy a bírálati jelentések alapján nem adják ki a Marczibányi-díjat (a helyesírásról), a Lukács Krisztina-díjat (a lírai költségetről) a Lévy-díjat (Kisfaludy Sándor élete), a Gorove-díjat (a komikum elmélete). A Bécs-díja (művészeti kézikönyv) nem érkezett pályáival. A Sámuel-díjat, mely évről-évre a megjelent legjobb nyelvészeti értekezést jutalmazza, **Kocsis** Lenárd egy cikke nyeri el. A Révai Testvérek díját **Eötvös** József báró életrajzáért **Kollányi** Géza-nak adják ki. Újra kitűzték a következő jutalmakat: A Lukács Krisztina, Gorove és a Lévy-alapból **Faludy** Ferenc élete; továbbá a Bulovszky-díjat **Ódára**; a Farkas-Raskó-díjat hazafias költeményre; az Ipolyi-alapból 1904 december

31-iki lejárattal a középkori festészet méltatására; a Péczely-díjat az 1901—1904. évi időben megjelent legjobb regényre; a báró **Bánffy** Dezső ajándékát 1200 korona értékben egy magyar történeti vígjáték jutalmazására és végül a Marczibányi-jutalmat 1904 szeptember 30-iki lejárattal a magyar helyesírásról írt mű díjazására. Új tagok a következőket jelölték az osztály: levelező tagokul **Thury** József halasi tanárt, **Sebestyén** Gyula muzeumi őrt, **Balassa** József budapesti tanárt, **Havaszi** Gyula kolozsvári egyetemi tanárt; rendes tagul: **Balsay** Sándor levelező tagot; külső tagul: **Croiset** Alfréd párisi tanárt és **B. Wilamovitz** Möllendorf Ulrikot, a berlini egyetem klasszika-filológiai tanárát.

A II. osztály, mely **Pauler** Gyula elnöklése alatt ült össze, a pályázatokra vonatkozólag a következő javaslatokat tette: Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság jutalmát, (a földhitel megterhelése) kiadják az első számú műnek (jellegje: «Pénzünk vagy tehetségünk...»), dícséretet nyert a második számú munka. A Vigyázó-díjat nem adják ki. A Grödl-jutalmat, (a kivándorlás) megosztják a 10. számú (Jellegje: «Csak nem fajult el...») és a 24. számú (Jellegje: «Az igaz szó nem túrés») pályaművek között. A Deák Ferenc életrajzára beküldött tervezetet az osztály jónak találta, s íróját a mű megírásával megbízta. Új tagok ezeket ajánlta az osztály: tiszteleti tagul **Fabrizzi** Kornélt; rendes tagokul: **Kőrösi** Józsefet a fővárosi statisztikai hivatal igazgatóját és dr. **Nagy** Ferenc egyetemi tanárt; levelező tagokul: **Kollányi** Ferenc muzeumi igazgató őrt, **Szendrei** János miniszteri titkárt és dr. **Kunz** Jenő jogtudományi író; külső tagul: **Kropff** Lajos londoni történetírót. — A Bródy-jutalomról (publicisztai megjelent jeles munka vagy egy érdemes publicista munkásságának kitüntetésé) **Baltagi** Géza tett jelentést. E szerint gróf **Andrássy** Gyulának «A magyar állam főmaradásának és alkotmányos szabadságának okai» című művét csak azért mellőzik, mert határozottan a történelmi szakba vág. Hasonló megítélés alá esik **Beöthy** Ákos műve «A magyar államiság fejlődéséről», **Balogh** Pál műve «A népfajok Magyarországon» és **Halász** Ferenc műve «Az állami népoktatásról». Ezek nem tekinthetők publicisztikai műveknek s így a bizottság az utolsó három évben az irodalom termékei között nem találván jutalmazandó művet, ezért általános publicisztikai munkásságot kíván jutalmazni s a jutalomra **Bekics** Gusztáv hírlapírói munkásságát tartja érdemesnek s a megjutalmazásra őt ajánlja a nagygyűlésnek.

A III-ik osztály illetve ez évben az Akadémia nagy jutalmának odaítélése. A kiküldött bizottság javasolta, hogy az osztály a nagyjutalomra **Thán** Károly «A kísérleti chemia elemei» nagyszabású műve I. kötetét (1897), a Marczibányi-mellékjutalomra **Lóczy** Lajos «Fossilis emlös és puhatestű állatmaradványok leírása» (1897) című munkáját ajánlja. E javaslatot az osztály el is fogadta.

A Vigyázó-díjat (orvosi kérdés, **Semmelweis** tanár hazánkba orvosi működésének méltatásával) a bírálok egyhangulag a III. számú munkának ítélték, a II. számú megdicsérték. A **Forster** János nevére alapított pályadíjából a kiküldött bizottság a díjra **Sierban** Jánosnak a zöld takarmányfélék kazlakban való erjesztésére vonatkozó találmányát (gazdai nyelven «szombolyázást») ajánlja. A tagjelölések során rendes tagnak dr. **Lenhossék** Mihály egyetemi tanárt; levelező tagnak **Rátz** István állatorvosi főiskolai tanárt; külső tagoknak **Noether** Miksát és **Veronesi** Józsefet jelölték.

A nagygyűlés május 7-én báró **Eötvös** Loránd elnöklése alatt gyűlt össze s mindenekelőtt megállapították az ünnepélyes közlési sorrendjét, azután átvették az osztályok jelentését és felbontották a pályanyertes művek jellegű levéleit.

A május 10-iki közgyűlés sorrendje a következő: 1. Elnöki megnyitó beszéd, mondja báró **Eötvös** Loránd akadémiai elnök. 2. Jelentés az Akadémia 1902. évi munkásságáról, betoreszti **Szilgyi** Kálmán főtitkár. 3. **Concha** Győző rendes tag emlékbeszéde **Pulszky** Ferenc igazgató és tiszteleti tagról. 4. Magyar elemek a német költsézetben. **Heinrich** Gusztáv r. tagtól.

A nagygyűlés ezután jóváhagyta a III. osztály javaslatát az Akadémia nagyjutalmáról s azzal **Thán** Károly művét tünteti ki, a mellékjutalommal pedig **Lóczy** Lajos művét. Egyhangulag helybenhagyta, hogy a Bródy-jutalmat **Bekics** Gusztáv kapja meg. Az osztályoknak a jutalmakról és pályázatokról tett jelentését szintén helyben hagyták.

A **Wahrman**-jutalmat **Pollák** Antalnak és **Virág** Józsefnek, a gyors betűíró táviratozás fel-találójának ítélték oda. **Eötvös** József életrajzának megírásáért **Voinovich** Gézát jutalmazták meg. Az első magyar általános biztostól társaság díját **Berényi** Pál nyerte a földhitelről írt művéért; dícséretet kapott **Szántó** Menyhért. A Groedel-díjat (a kivándorlásról szóló tanulmány) megosztják **Simon** Péter és **Bodnár** Péter között. **Deák** Ferenc

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság +

Szép telt testünk a mi felül...
D. Franz Steiner & Co.
Bécs, 18. Kärntnerstrasse 76.
Főraktár Magyarországra részére:
Török József, gyógyszerész, Király-u. 12.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennélfogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényeztetődik, hogy abban a tekintetben kevésbé fájjon legény. Ezzer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PÍLULES ORIENTALES** használatából áll, mely pillükt a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteit erősítik, a vállak csontüregét tisztítják és a kebel idomainak egyáltalában diszkrét természetű kőleszőnek. Hatása abban áll, hogy a táplálékunk plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a mellizom megállapodnak. Az egy-

szér elért eredmény rendszerint minden különös apróság nélkül megmarad.
Ratió-féle Píulus orientales elevenítő hatása által azonnal tökéletesebb lesz az arczobor, szépsége az arczoborunk és megújítja a nő egész leány.
E pillükt mindenki beveheti; a fejlődésben levő fiatal leány ép úgy, mint a teljesen kifejlesztett asszony. Tehát semmi esetre sem lehetnek a legkevesebb az egészségre ártalmasak. (Törvényesen védve.)
A körülbelül két hónapig tartó gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszokott életmód, legkevesebb változtatás nélkül. Az egy doboznak használati utasításával együtt K 6-45, utánvetel K 6-75. (Szátküldés titoktartás mellett.) Mindazon dobozok visszautasítandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakószám: 9233
Főraktár: Török József gyógyszerész, Király-u. 12.

J. RATIE, Pharmacia, 6. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra részére: Budapest, Török József gyógyszerész, Király-u. 12.

KWIZDA FERENCZ JÁN.

es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgár fejed. udv. szállító. Kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.

Kwizda Fluidja

Kigyó védjegy (Turista-fluid).
(Kwizda-féle közsvény-fluid).
Régi jóhírű diétet-kosm. szer (bedörzsölésre az emberi test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Eredményesen használva turisták, kerékpárosok s lovagok által nagyobb táruk utáni erősítésére és ergyűjtésre.
Arak: 1/2 palack K 2.—
1/4 palack K 1.20
Kapható minden gyógyszer-tárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. sz.

HERKULESFÜRDŐ

világhíri kénvizes és sószulfidforrás. Felsőleges tartózkodás a Délmagyarországi Királyság ózonszobájában. Legnagyobb kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközség. — Kitérő vasúti összeköttetés. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Vukovári arcztisztító kenőcs és szappan.

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1.— Szappan 1 korona.
Főraktár: Török József gyógyszerész, B. dapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

Nodusin Aranyér-balsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy égetés nélküli tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyéret. Kórháziilag kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek szerint szárazok és szárazok teljesen kigyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél.
Nagy Kálmán, gyógyszerész, Nyiregyháza, továbbá Török Józsefnél, Budapest, Király-utca 12 és a többi gyógyszerésztárban is. Ára használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az összes előzetes beklüldése, vagy utánvétellel ellenében. 9885

The Trillophone.

THE TRILLOPHONE
Új, feltűnő keltő hangszer, messze kihatható hangcselével, zenészek és nem zenészek számára. Bárki azonnal minden kottaismeret és hosszabb gyakorlat nélkül a legesebb darabokat, népdalokat, táncokat, indulókat játszhatja el a "The Trillophone"-on. Otthon, társaságban, ünnepségeken vagy kirándulások alkalmával a legesebb zene. A Trillophone-zene nagy hatást gyakorol a hallgatóra; oly légy, behelzélő, szép hangokat varázsol elő, mint a műlyenekeket annyi effektussal s oly igazán egyetlen hangszerebből sem lehet kicserélni. Ára darabonként pontos használati utasítással együtt frt 1.75. A szátküldés a pénz előzetes megküldése mellett vagy utánvétellel történik.
KANN IGNÁC által, Bécs, II., Lillienbrunn 17. 982

GERMANDREE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTAKBAN

Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és diszkrét. A Germandree az arczoborunk egészséges és tiszta szint ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszerésztárban Budapest.

Dr. Lengyel Frigyes nyirfabalzsama

főfőművelés jő hatással bír az arczobor szépségére. Ezen balzsam éjjelet át majdnem észrevétlenül választja le a pikkelyeket, miáltal a bőr megszabadul a legesebb tisztálanságtól, mint mindennemű foltoktól, bőrtáktól, szeplőtől, orrvörösségtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásnak mondható ezen balzsam hatása a bőr-felület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után.
Egy korsó ára 3 korona. 9814
Dr. Lengyel benzoé-szappana a legenyhébb és leghasznosabb bőrpótló szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.
Raktáron az összes nagyobb gyógyszerésztárban.
Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE

BET BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepo gyógyhatással bír különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben, verőczéri pangások esetén máj- és lép-bajokban, aranyérbén stb.
Idény április 15-étől szept. végéig.
65 fürdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendégszoba. Vendéglő mérsékelt árú ételek és italokkal.
Rendelő orvos: 9826
Dr. POLGÁR EMIL.
Villamos vasúti állomás.

5 koronáért

küldök 4 1/2 kgr. (kb. 50 drb.) a sajátos módon megvárt énom, enyhe pipereszappant szépen összedolgozva, rózsá, méz, ibolya, rezeda, jázmin stb. A pénz előzetes megküldése után, vagy utánvétellel mellét szállítja.
IGNATZ KANN
Wien, II., Lillienbrunn 17.

PURGO

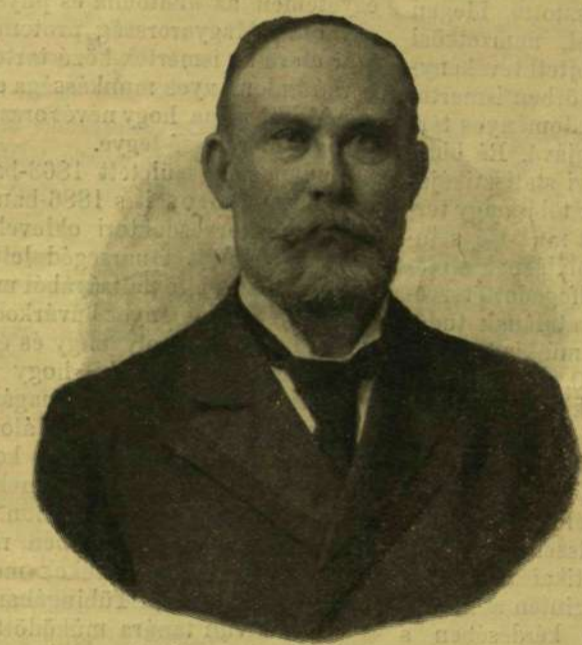
Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett
legenyhébb jóhírű laxans még csecsemőknek is adható, Rendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszerésztárban. 9777

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 17.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona félévre — 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkronikával) egész évre 16 korona félévre — 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona félévre — 5 * Kérleküldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott vidéki és csatlaladó.

NAGY FERENCZ.

BAKSAY SÁNDOR.

KÖRÖSY JÓZSEF.

LENHOSSEK MIHÁLY.

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POUDEK.
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON.
Ára 1 korona 40 fillér.
Kapható TEMESVÁRY J. gyógyszerésznél Zombor és TÖRÖK J. Budapest, Király-utca 12.